

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πυρηνική κρίση, Ιαπωνία 2011

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Για μία ηθική της γης

«Ακόμα κι όταν έπρεπε να προσφέρεις ένα δώρο, καθώς λένε χρήσιμο, όταν έπρεπε να χαρίσεις μία πολυθρόνα, ένα σεβτίσιο, ένα μπαστούνι, γύρευε να βρεις 'αντίκες', λες και, αφού από την **αχρηστία** είχαν χάσει τον χαρακτήρα της ωφελιμότητας, ήταν στη διάθεσή μας πλιότερο για να μας διηγηθούν τη ζωή των ανθρώπων μιας άλλης εποχής παρά για να εξυπηρετήσουν τις απαιτήσεις της δικής μας».

Μαρσέλ Προυστ, «Αναζητώντας το Χαμένο Χρόνο»

(§1) Ποιες είναι άραγε οι «αντίκες» της φιλοσοφίας, που συντηρούν τον, τόσο πολύτιμο, χρόνο; Ιδέες του χθες **αντιπαραβάλλονται** στις αντιλήψεις του σήμερα, με τους στοχαστές του λαμπρού μας παρελθόντος να παρεμβαίνουν τόσο ζωντανά, στις σύγχρονες αναζητήσεις της. Ένα αέναο παιχνίδι ιδεών, λέξεων και συμβόλων, που δίνει νόημα στην ύπαρξη.

(§2) Δεν ήταν λίγοι οι φιλόσοφοι της κλασικής αρχαιότητας που επιχείρησαν να **αποβάλουν** την, πράγματι γερά θεμελιωμένη, πεποίθηση του ανθρωποκεντρισμού, μιας ιδέας με πυρήνα τον άνθρωπο και ολάκερη τη φύση στην υπηρεσία του. Από τους προσωκρατικούς, ο Ηράκλειτος υποστήριζε, ότι ο ανθρωποκεντρισμός στερείται νοήματος, αφού, αν κάποιο στοιχείο της φύσης δεν είναι ευεργετικό για τον άνθρωπο, δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι δεν είναι ευεργετικό και για κάποιο άλλο ον: «το θαλασσινό νερό είναι ταυτόχρονα, το πιο καθαρό και το πιο μολυσμένο. Για τα ψάρια είναι πόσιμο και ευεργετικό, ενώ για τους ανθρώπους μη-πόσιμο και βλαβερό». Ενώ στους Χριστιανικούς χρόνους, ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς, διέσωσε στο έργο του «Στρωματείς» τις απόψεις του Ξενοφάνη: «αν τα βόδια και τα άλογα ή τα λιοντάρια είχαν χέρια ή μπορούσαν να σχεδιάσουν με τα χέρια τους και να κάνουν τα έργα που κάνουν οι άνθρωποι, τα άλογα θα απεικόνιζαν τους θεούς σαν άλογα, τα βόδια σαν βόδια και θα έκαναν το σώμα τους σαν δικό τους [...]. Αν λοιπόν, μπορούσαν και τα υπόλοιπα όντα, μάλλον τα ανώτερα θηλαστικά, να έχουν τις ίδιες ικανότητες με τον άνθρωπο, τότε, όπως ακριβώς κάθε λαός διεκδικεί την

ομοιότητα του Θεού του, έτσι και αυτά, ελεύθερα πλέον από τη δικτατορία της βιολογίας τους, θα διεκδικούσαν το μονοπώλιο της θείας δημιουργίας.

(§3) Η επιστήμη της Οικολογίας, έτσι όπως τη γνωρίζουμε σήμερα, οφείλεται κυρίως στο έργο του Θεόφραστου, διακεκριμένου μαθητή του Αριστοτέλη. Ο Θεόφραστος υποστήριξε ότι η φύση δεν δημιουργήθηκε για τον άνθρωπο, αλλά δεν τόλμησε να αμφισβητήσει την αποστολή της φύσης, αναζήτησε τις συγγένειες ανάμεσα σε ζωντανούς οργανισμούς, στοχάστηκε πάνω στις ισορροπίες των οικοσυστημάτων, και ήταν ο πρώτος που περιέγραψε τη μετατροπή της θερμικής ενέργειας σε ηλεκτρική, όταν έγραψε ότι ο ημιπολύτιμος λίθος τουρμαλίνης, όταν θερμαίνεται, **παρήγαγε** στατικό ηλεκτρισμό και ύστερα έλκυε κομμάτια άχυρου. Πολύχρονες έρευνές του στο «Μουσείο» της Αλεξάνδρειας, το οποίο διέθετε, μεταξύ άλλων αστεροσκοπείο και εργαστήριο, τον οδήγησαν σε λύσεις προβλημάτων δυσεπίλυτων για την εποχή του, όπως οι διαφορές μεταξύ των κλιματικών ζωνών, το μικρόκλιμα, ακόμη κι η αισθαντικότητα των φύλλων! Ήταν ο πρώτος, που προσπάθησε να απαντήσει στο αιώνιο και τόσο επίκαιρο πρόβλημα των επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας στο κλίμα και να αναλύσει τις διαταραχές του οικοσυστήματος λόγω καταστροφής των δασών, αποξηράνσεων των βιοτόπων. Επομένως, το έργο του Θεόφραστου είναι τεράστιο ως προς την ηθική της γης.[...]

(§4) Αλλά οι Αρχαίοι Έλληνες δεν περιορίζονταν σε ένα στείο σεβασμό για τη φύση, χωρίς να υπολογίζουν τις ανάγκες της ανθρώπινης κοινωνίας. Αγαπούσαν την πόλη τους. Ο πατέρας της Πολεοδομίας, ο Ιππόδαμος ο Μιλήσιος, που έζησε τον 5^ο αι. π.Χ. ανέπτυξε ένα ιδιόμορφο σύστημα, γνωστό ως «Ιπποδάμειος νέμησις», ένα σύστημα αρχών σεβασμού του ελεύθερου χώρου. Μπορούσε να σχεδιάσει, με μαθηματική ακρίβεια, οικοδομικά τετράγωνα, οι δρόμοι του ήταν ευθύγραμμοι και πλατιοί και οι πλατείες ευρύχωρες, ενώ έφτανε στο σημείο να προσανατολίζει τις κατοικίες με τέτοιο τρόπο, ώστε να έχουν ήλιο τον χειμώνα και δροσιά το καλοκαίρι, θέτοντας έτσι τα θεμέλια της σύγχρονης αρχιτεκτονικής των ηλιακών σπιτιών, και προέβλεπε κλίσεις στους δρόμους για την απομάκρυνση των νερών της βροχής. Ένα πράγματι ευφυές πολεοδομικό σύστημα, πριν από δύο χιλιάδες χρόνια, προϊόν σαφώς **χρηστής** διοίκησης και σεβασμού των κανόνων της φύσης: όταν η πόλη ζει σε αρμονία με τη φύση, τότε μπορεί να είναι κερδισμένη.

(§5) Τα χρόνια πέρασαν για να φτάσουμε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όπου η αστική συγκέντρωση που προκαλούσε η βιομηχανική επανάσταση και η σύμφυτη ανάγκη για πλεονάζον εργατικό δυναμικό απειλούσε την ισορροπία των ανθρώπων με τη φύση. «Τι νόημα έχουν όλες οι ελευθερίες χωρίς ένα λευκό σημείο στον χάρτη;» αναρωτιόταν ο Άλντο Λέοποντ (1887 -1948), διακεκριμένος Αμερικανός καθηγητής δασολογίας, και ένας από τους πιο διάσημους περιβαλλοντολόγους, θυμίζοντας έτσι το αρχαιοελληνικό ιδεώδες μιας αξιακής θέσης του ανθρώπου στο φυσικό του περιβάλλον. Η «ηθική της γης» (*Land ethic*) του Λέοποντ, διευκολύνει το πέρασμα της ηθικής ευαισθησίας του ανθρώπου από τις κοινωνικές του σχέσεις, στις σχέσεις της ίδιας της κοινωνίας που ανήκει με το φυσικό της περιβάλλον, ενισχύοντας έτσι το αίτημα για έναν σταδιακό περιορισμό των άκριτων ενεργειών του ανθρώπου, απέναντι στη φύση που τον γέννησε και τον έθρεψε. Για τον Λέοποντ ο μορφωμένος και συνειδητοποιημένος πολίτης, και κατ' επέκταση το δημοκρατικό κράτος, οφείλει να περιορίζει κάθε είδους ενέργεια που βλάπτει τη φύση και συνήθως είναι προϊόν μάλλον μιας κοντόφθαλμης ωφελμιστικής οπτικής, παρά μιας ολιστικής συλλογιστικής. [...]

(§6) Στον αντίποδα, λοιπόν, της ηθικής της γης, η γνωστή ανθρωποκεντρική προσέγγιση της δυτικής φιλοσοφίας -θεολογίας εξελιγμένη, ήδη από τον 19^ο αιώνα, σε μία ωφελμιστική χρησιμοθηρική θεωρία, όπου ολόκληρος ο πλανήτης, η πανίδα και η χλωρίδα ήταν στην υπηρεσία του ανθρώπου για την ικανοποίηση συμφερόντων και αναγκών, ενίοτε **ευμετάβλητων** και κυρίως βραχυπρόθεσμων χωρίς πρόβλεψη για ενδεχόμενους κινδύνους. Η ανθρωποκεντρική θεωρία, και κατ' επέκταση η ωφελμιστική

θεωρία, ρωτά «πώς μπορούμε να αντιληφθούμε το φυσικό περιβάλλον, αν μη τι άλλο, παρά με τη λογική και τις αισθήσεις που διαθέτουμε ως άνθρωποι;» με προφανή απάντηση για να ανακύψει το επόμενο ερώτημα «έχουμε το δικαίωμα να εφαρμόσουμε τις ηθικές αξίες του ανθρώπινου πολιτισμού στη φύση¹;». «Εξάλλου είναι πολύ δύσκολο να σκεφτούμε μια ενέργεια βλαπτική για το περιβάλλον που δεν θα έβλαπτε τελικά και τον ίδιο τον άνθρωπο»². Το επιχείρημα ολοκληρώνεται με το λογικό συμπέρασμα «εφόσον η ανθρωποκεντρική ηθική και κατ' επέκταση ο ωφελιμισμός θα απαγόρευε πράξεις του ανθρώπου, βλαπτικές της κοινωνικής ευημερίας, δεν υπάρχει λόγος να αναπτυχθεί μια άλλη προσέγγιση, διαφορετική της ανθρωποκεντρικής. Ποιο έλλογο άτομο θα μπορούσε να βλάψει συνειδητά το περιβάλλον και συνεπώς την ίδια την κοινωνία που ζει;».

(§7) Η αλήθεια είναι ότι, καμία ανθρώπινη πράξη, δεν μπορεί να βλάψει δραματικά και άμεσα το φυσικό περιβάλλον. Δυστυχώς για τον άνθρωπο, η καταστροφή της φύσης γίνεται σταδιακά, ανεπαίσθητα, κι όταν η ζημιά γίνει, τότε η αποκατάσταση είναι ακόμα δυσκολότερη. Το πρόσφατο φαινόμενο του θερμοκηπίου, η αύξηση δηλαδή της θερμοκρασίας της γης και ο περιορισμός του όζοντος, σαφώς δεν επιδρά άμεσα στην κοινωνική ευημερία, αλλά όπως προειδοποιεί ο οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας θα απειληθούν τα νησιώτικα κράτη και οι παραλιακές πόλεις (σύμφωνα με την 5^η Έκθεση Αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή). Επομένως, για την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος δεν μπορεί να μην ευθύνεται η ανθρωπότητα[...]

(§8) Η δυσάρεστη αλήθεια είναι ότι το φυσικό σύστημα έχει μεγαλύτερο βαθμό πολυπλοκότητας απ' όσο μπορεί να διερευνήσει η σύγχρονη επιστήμη. Οι διεργασίες στη φύση είναι πιο αργές απ' όσο θα μπορούσε να αντιληφθεί ένα ανώτερο θηλαστικό με περιορισμένη ευφυΐα και μέσο όρο ζωής όχι μεγαλύτερο από εκατό χρόνια, όπως ο άνθρωπος. Η ανθρωποκεντρική θεώρηση αυτοακυρώνεται από την ίδια την αδυναμία των επιστημονικών εργαλείων και των μετρήσεων. [...]

(§9) Ο Μπράιαν Νόρτον³ ένας από τους εκφραστές της ανθρωποκεντρικής θεωρίας επιχείρησε μια «δημιουργική αναδίπλωση». Πρότεινε μια διευρυμένη έννοια της ανθρώπινης ευημερίας, για να οδηγηθεί τελικά σε έναν «χαλαρό» ανθρωποκεντρισμό, και συνεπώς λιγότερο ατομικιστικό: το φυσικό περιβάλλον συμβάλλει και στην ανθρώπινη ευημερία σε όρους ψυχολογικούς και πνευματικούς. Για τον Νόρτον η επαφή και η φροντίδα του φυσικού περιβάλλοντος, κάνουν τον άνθρωπο καλύτερο. Συνεπώς, αρκεί να διευρύνουμε την αντίληψή μας για το περιεχόμενο της ανθρώπινης ευημερίας ώστε να θεμελιώσουμε μια περιβαλλοντική ηθική. Για τον Νόρτον, ο ανθρωποκεντρισμός και η κριτική του υποστηρίζουν τις ίδιες περιβαλλοντικές πολιτικές. Συνεπώς, ποιος ο λόγος άρνησης του ανθρωποκεντρισμού όταν ακόμα και οι πιο σκληροπυρηνικοί υπερασπιστές των ακραίων περιβαλλοντικών πολιτικών, αναγνωρίζουν την ηθική υπόσταση των ανθρώπινων όντων, ενώ η αναγνώριση «δικαιωμάτων» σε όλα τα έμβια είδη, ενέχει πολλά προβλήματα; [...]

(§10) Η κριτική στον ανθρωποκεντρισμό του Νόρτον ξεκινά από την εμπειρική διάψευση των θεωριών του, αφού ελάχιστα μέλη των περιβαλλοντικών κινημάτων σκέφτονται ανθρωποκεντρικά. Τελικά είμαστε σίγουροι ότι ο άνθρωπος δημιουργήθηκε κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του Θεού, όπως υποθέτει ο ανθρωποκεντρισμός; Είναι ο άνθρωπος επαρκώς συνειδητοποιημένο ορθολογικό και αυτόνομο ον, όπως πρεσβεύει ο ανθρωποκεντρισμός; Η θεωρία της σύγκλισης του Νόρτον παραγνωρίζει το αυτόνομο: η αφετηρία των δύο συγκρουόμενων θεωριών είναι διαφορετική διότι στηρίζεται στις

¹ Callcott. J. Baird (2004) Encyclopedia of Bioethics, τόμος 2, Environmental Ethics Q I. Overview.

² Shrader-Frechette, Kristin (1995) "Practical Ecology and Foundations for Environmental Ethics", Journal of Philosophy, τόμος 92, τεύχος 12, 621 – 635.

³ Φιλόσοφος

διαφορετικές αξίες. Στον χρησιμοθηρικό κόσμο του Νόρτον, το φυσικό περιβάλλον αξιοποιείται σύμφωνα με τις ανάγκες του ανθρώπου, ακόμα και αν πρόκειται εκτός του υλικού οφέλους και για ψυχολογικά ή πνευματικά κέρδη. Μήπως όμως, εάν ο φυσικός κόσμος έχει αξία **per se**, χωρίς αναφορά στον άνθρωπο, τότε οι άνθρωποι που επιχειρούν να παρέμβουν στη λειτουργία του, οφείλουν να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους;»

«Ένας άνθρωπος είναι πραγματικά ηθικός, όταν βοηθά όλα τα είδη της ζωής και προσέχει να μην πληγώσει κανένα».

Άλμπερτ Σβάιτσερ, διάσημος γιατρός και φιλόσοφος του 20^{ου} αιώνα.
(Διασκευή)

Για μία ηθική της γης
Αντωνία Καπελέρη⁴, «Από τον Πλάτωνα στο facebook», σσ.75-87, 2016

Κατανόηση - Επεξεργασία κειμένου

Δραστηριότητα 1

- (α) Να εντάξετε το κείμενο στην ευρύτερη θεματολογία που ανήκει.
 - (β) Να εντοπίσετε το θέμα,
 - (γ) τον κειμενικό τύπο που ανήκει.
- και παράλληλα, να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Να εργαστείτε ατομικά και στη συνέχεια με τον/τη διπλανό/ή σας και

1. α) Να γράψετε τα θεματικά κέντρα των παραγράφων του δοκιμίου.
- β) Να συμπληρώσετε το πιο κάτω διάγραμμα, ώστε να διακρίνεται η πορεία σκέψης της δοκιμογράφου.

Διάγραμμα

Δοκίμιο

Αφετηρία

Εισαγωγή: έκθεση του προβληματισμού με απώτερο σκοπό την πρόκληση ενδιαφέροντος

και

Ανάπτυξη: παράθεση του αποδεικτικού υλικού με λογική/συνειρμική οργάνωση

Οι αρχαίοι Έλληνες διαφωνούσαν με την ιδέα του ανθρωποκεντρισμού

Η Οικολογία ως επιστήμη οφείλεται κυρίως στο έργο του Θεόφραστου

Οι αρχαίοι Έλληνες σέβονταν τη φύση, αλλά αγαπούσαν και την πόλη τους

Τέλη του 19ου αι. η ισορροπία των ανθρώπων με τη φύση απειλείται εξαιτίας της αστικής συγκέντρωσης που προκαλεί η βιομηχανική επανάσταση

Η ανθρωποκεντρική προσέγγιση της δυτικής φιλοσοφίας - θεολογίας ανάγεται σε μία ωφελιμιστική και χρησιμοθηρική θεωρία

Δυστυχώς η καταστροφή της γης γίνεται σταδιακά και ανεπαίσθητα

Η "δημιουργική αναδίπλωση" του Μπράιαν Νόρτον για το φυσικό περιβάλλον

Επίλογος - Συμπέρασμα

Η δοκιογράφος παρουσιάζει συμπυκνωμένη την παρουσίαση του κύριου μέρους

.....δοκίμιο

2. Βασικά χαρακτηριστικά του δοκιμίου είναι: η διαχρονικότητα, η διδακτική διάσταση, η καλλιπέπια (πλούσια και προσεγμένη έκφραση) και διαλεκτική προσέγγιση (αντιπαραβολή θέσεων). Να εντοπίσετε τρία (3) τουλάχιστον παραδείγματα (φράσεις/ προτάσεις), ώστε να τεκμηριώσετε την πιο πάνω θέση.
3. α) Για ποιον σκοπό νομίζετε ότι γράφτηκε το κείμενο;
 β) Θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί; (Να εξετάσετε τον τίτλο του, την επιλογή του συγκεκριμένου κειμενικού είδους, το μέσο στο οποίο δημοσιεύτηκε το κείμενο, το θεματικό του κέντρο, το λεξιλόγιο και το ύφος του).
 γ) Ποια είναι η σχέση του ύφους με τον σκοπό για τον οποίο συντάχθηκε το πιο πάνω κείμενο; (Να εξετάσετε τον τίτλο, το λεξιλόγιο, τη σύνταξη).
4. Να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:
- α) Στο κείμενο παρουσιάζονται δύο βασικές θεωρίες για τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Να τις παρουσιάσετε σε συντομία (40 – 60 γραμμές).
- β) Σύμφωνα με τη δοκιμογράφο η 5^η Έκθεση Αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την κλιματική αλλαγή κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για την καταστροφή του περιβάλλοντος. Αφού αναφερθείτε στα αποτελέσματά της Έκθεσης να αναφέρετε και άλλες συνέπειες της καταστροφής του περιβάλλοντος που οφείλονται στον ανθρώπινο παράγοντα. (50 - 60 γραμμές)
5. Ποια συλλογιστική πορεία αξιοποιεί η δοκιμογράφος στην έβδομη (§7) παράγραφο;
- §7 Η αλήθεια είναι ότι, καμία ανθρώπινη πράξη, δεν μπορεί να βλάψει δραματικά και άμεσα το φυσικό περιβάλλον. Δυστυχώς για τον άνθρωπο, η καταστροφή της φύσης γίνεται σταδιακά, ανεπαίσθητα, κι όταν η ζημιά γίνει, τότε η αποκατάσταση είναι ακόμα δυσκολότερη. Το πρόσφατο φαινόμενο του θερμοκηπίου, η αύξηση δηλαδή της θερμοκρασίας της γης και ο περιορισμός του όζοντος, σαφώς δεν επιδρά άμεσα στην κοινωνική ευημερία, αλλά όπως προειδοποιούν οι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών, από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας θα απειληθούν τα νησιώτικα κράτη και οι παραλιακές πόλεις (σύμφωνα με την 5^η Έκθεση Αξιολόγησης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή). Επομένως, ο πλανήτης έχει υποστεί κλονισμό.*
6. Ο πρόλογος του κειμένου στοχεύει στην επίκληση του συναισθήματος του δέκτη Να εντοπίσετε ένα τουλάχιστον μέσο πειθούς.
«Ποιες είναι άραγε οι 'αντίκες' της φιλοσοφίας, που συντηρούν τον, τόσο πολύτιμο, χρόνο; Ιδέες του χθες αντιπαραβάλλονται στις αντιλήψεις του σήμερα, με τους στοχαστές του λαμπρού μας παρελθόντος να παρεμβαίνουν τόσο ζωντανά, στις σύγχρονες αναζητήσεις της. Ένα αέναο παιχνίδι ιδεών, λέξεων και συμβόλων, που δίνει νόημα στην ύπαρξη».
7. Ποια θέση επιδιώκει να αποδείξει στην 3^η παράγραφο «Η επιστήμη της Οικολογίας ... ελών και βιότοπων» η δοκιμογράφος; Να εντοπίσετε έναν (1) τρόπο και ένα (1) μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί.
8. Η δοκιμογράφος στην 5^η παράγραφο χρησιμοποιεί επίκληση στην αυθεντία, για να υποστηρίξει μία θέση. Αφού καταγράψετε τη θέση αυτή, να σημειώσετε το μέσο πειθούς που χρησιμοποιεί, για να την τεκμηριώσει.

9. Να μελετήσετε ξανά τον επίλογο και να εντοπίσετε ένα (1) τουλάχιστον παράδειγμα για τα πιο κάτω:
- (α) Έκφραση που φανερώνει αιτία
(β) Έκφραση/Λέξη που φανερώνει την παρουσία συμπεράσματος.
10. Τα επιχειρήματα έχουν ανάπτυξη, σύνταξη πολυποίκιλη, για αυτό είναι πράγματι δύσκολο να εντοπιστούν οι προκείμενες (δηλαδή προτάσεις που οδηγούν στην αποδοχή ή απόρριψη μιας θέσης) που οδηγούν στο συμπέρασμα με τη μορφή του τυπικού συλλογισμού.
Να μελετήσετε ξανά τις παραγράφους §3, §10 και να σημειώσετε τη γλωσσική διατύπωση που μπορεί να έχουν τα επιχειρήματα.

11.

Η γλώσσα του δοκιμίου

«Η γλώσσα του δοκιμίου –σε αντίθεση με τη γλώσσα της ποίησης ή της αφηγηματικής πεζογραφίας– υπακούει σε εντολές μιας λογιότερης γραμματικής, της γραμματικής που διέπει γενικά τον επιστημονικό ή το στοχαστικό λόγο. Πράγματι εύκολα μπορεί κανείς να επισημάνει διάφορες τεχνικές ομαλής ή φυσικής μετάβασης και συνοχής (π.χ. τη χρήση συνεκτικών μορίων και εκφράσεων, φράσεις - γέφυρες κτλ.). Μπορεί ακόμη να ξεχωρίσει άλλα εκφραστικά μέσα, που χαρακτηρίζουν έναν περισσότερο επιστημονικό λόγο, π.χ. μόρια και εκφράσεις που φανερώνουν μια στάση του συγγραφέα απέναντι στο θέμα (π.χ. πιθανώς, ενδεχομένως, βεβαίως κτλ.) ή φανερώνουν την οπτική του γωνία για τα γραφόμενα (π.χ. επιρρήματα του τύπου “κοινωνικά”, “πολιτικά”, “νομικά” κτλ.). Ως προς τη σύνταξη έχει κανείς να προσέξει την περισσότερο σύνθετη δομή των προτάσεων (κάτι που επιτυγχάνεται με τη μεγαλύτερη χρήση του υποτακτικού λόγου σε αντίθεση με τον παρατακτικό λόγο), ενώ, από την άλλη πλευρά, ο μέσος αναγνώστης οφείλει να εξοικειωθεί και με το σε μεγάλη έκταση αφηρημένο λεξιλόγιο του δοκιμίου. Παράλληλα, ωστόσο, διακρίνουμε συχνά στο δοκίμιο κάποια προφορικότητα στην έκφραση και κάποια οικειότητα στο ύφος, χαρακτηριστικά που οφείλονται στη διάθεση του δοκιμιογράφου να επικοινωνήσει άμεσα με τον αναγνώστη.

Έκφραση – Έκθεση Γ' Λυκείου (σ. 123)

Ηλεκτρονική διεύθυνση:

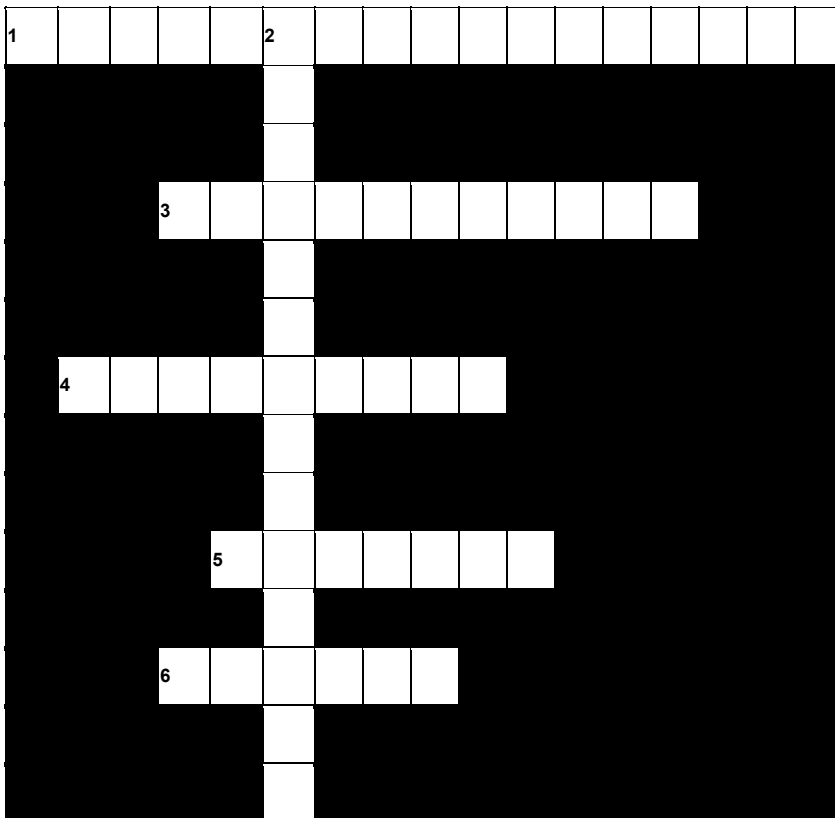
<http://ebooks.edu.gr/courses/DSGLC130/document/4e5b4fa3ddgd/4e5b4fae3vsvy/4e9be8f934xf.pdf>

Να μελετήσετε ξανά το κείμενο (ή τις παραγράφους §6, §10) και με βάση το πιο πάνω απόσπασμα από το σχολικό εγχειρίδιο, να εντοπίσετε και να καταγράψετε τρία (3) τουλάχιστον παραδείγματα γλωσσικών επιλογών της δοκιμογράφου.

Λεξιλόγιο

12. Να λύσετε το πιο κάτω σταυρόλεξο, αφού μελετήσετε το κείμενο.

Ένα σταυρόλεξο για το περιβάλλον

- ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ**
1. Ο Ηράκλειος θεωρούσε ότι αυτή η θεωρία στερείται νοήματος.
 3. Έργο του διάσημου περιβαλλοντολόγου Άλντο Λεοπόντ. (τρεις λέξεις)
 4. Η επιστήμη αυτή οφείλεται κυρίως στο έργο του Θεόφραστου.
 5. «Ανήκουν» στη φιλοσοφία.
 6. Λέγεται ο άνθρωπος που δεν παραβαίνει συγκεκριμένους κανόνες σε κάθε κοινωνία και εποχή.
- ΚΑΘΕΤΑ**
2. Κινήματα που έχουν ως σκοπό τους την προστασία του περιβάλλοντος.

13. Αφού μελετήσετε τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: «αντιπαραβάλλονται» (§1), «παρήγαγε» (§3), (α) να γράψετε την ετυμολογία και τη σημασία τους (με μία λέξη ή φράση) (β) να συμπληρώσετε την άσκηση 8 Α – Β, σ. 112 του σχολικού εγχειριδίου «Γλωσσικές Ασκήσεις Λυκείου».

14. Να βρείτε τα αντώνυμα των πιο κάτω λέξεων στην παράγραφο (§ 2) του ίδιου κειμένου:

- πόσιμο ≠
- ευεργετικό ≠
- καθαρό ≠

15. Με τη βοήθεια λεξικού, να γράψετε τα αντώνυμα των πιο κάτω λέξεων του κειμένου και στη συνέχεια να συντάξετε μία παράγραφο (έκταση: 30 – 40 λέξεις) στην οποία θα συμπεριλάβετε και τις πιο κάτω λέξεις:

- i. ευημερία (§9):
- ii. αυτόνομο (§10):
- iii. χρησιμοθηρικό (§10):

16. α. Ποια είναι η σημασία της λατινικής φράσης *per se* στην πιο κάτω περίοδο του κειμένου; Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε λεξικό ή τη στρατηγική των συμφραζομένων.
Μήπως όμως, εάν ο φυσικός κόσμος έχει αξία per se, χωρίς αναφορά στον άνθρωπο, τότε οι άνθρωποι που επιχειρούν να παρέμβουν στη λειτουργία του, οφείλουν να λογοδοτήσουν για τις πράξεις τους;
 β. Να μελετήσετε γνωστές φράσεις της Λατινικής Γλώσσας από το βιβλίο: «Γλωσσικές ασκήσεις» σσ. 148 -149.
 γ. και στη συνέχεια, να επιλέξετε δύο (2) φράσεις να σχηματίσετε δύο (2) δικές σας προτάσεις.

Παραγωγή προφορικού/ γραπτού λόγου

Να επιλέξετε μία από τις δύο εργασίες:

1. Με αφορμή δημοσιεύματα για την ανέγερση νέου πύργου με διαμερίσματα και καταστήματα στην πόλη σας να δημιουργήσετε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα επιχειρηματολογήσει υπέρ και η δεύτερη κατά της ανέγερσης του νέου πύργου. Στη συνέχεια, να γράψετε ένα δοκίμιο (έκτασης 500 – 550 λέξεων) στο οποίο θα παρουσιάζετε και τις δύο θέσεις παραθέτοντας και τις δικές σας προτάσεις.
2. Σε δοκίμιο σας, αφού περιγράψετε σε συντομία, την ισχύουσα πολιτική κρατών για το φυσικό περιβάλλον, να γράψετε τους λόγους για του οποίους θα πρέπει όλα τα κράτη να αναλαμβάνουν την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, να προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη του. (έκταση: 500 - 600 λέξεις)
3. Ως τελειόφοιτος/η μαθητής/τρια εκπροσωπείς το σχολείο σου στην εκδήλωση του χωριού/δήμου σου για το φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής με τίτλο: «Προστατεύοντας το φυσικό περιβάλλον, προστατευόμαστε». Να συντάξεις μία ομιλία (διάρκειας 10') στην οποία να παρουσιάσεις τρεις (3) συνέπειες της υπερκατανάλωσης για τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον, προτείνοντας παράλληλα και τρόπους αντιμετώπισης της καταναλωτικής τάσης των ανθρώπων. (Έκταση: 500 – 600 λέξεις)

Δημιουργικές δραστηριότητες

1. Να επιλέξετε μία από τις πιο κάτω εργασίες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά σας. Οι εργασίες σας θα αναρτηθούν στο ιστολόγιο της τάξης/σχολείου σας.
 Να παραδοθούν/ σταλούν ηλεκτρονικά σε μία εβδομάδα.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΡΟΛΟΣ	Εναλλακτικά, οδηγίες σε συνεχή λόγο	ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ	ΜΟΡΦΗ	ΘΕΜΑ
Εργασία 1	Να δημιουργήσετε τη δική σας ψηφιακή διαδραστική αφίσα με θέμα:	Έφηβοι βουλευτές	Αφίσα	Η γη ... το σπίτι μου!

Έφηβος βουλευτής	«Η γη ... το σπίτι μου!». Η αφίσα πρόκειται να «συνοδεύσει» ομιλία μαθητή – Ευρωβουλευτή στο Ευρωκοινοβούλιο που θα παρουσιάσει τις δικές του σκέψεις για την καταστροφή του περιβάλλοντος. http://edu.glogster.com/?ref=com	Ευρωβουλή		
Εργασία 2 Μαθητής	Να ζωγραφίσετε και να εκθέσετε τα έργα σας με λεζάντες μεταφορικού Λόγου.	Συμμαθητές	Έκθεση φωτογραφίας	<i>Κάτω από τον ίδιο ουρανό ... Μια έκθεση για τον ήλιο, τα βουνά, τη θάλασσα και το σπίτι μας!</i>
Εργασία 3 Εθελοντής σε οργάνωση για τη σωτηρία της γης	Να φιλοτεχνήσετε ένα σκίτσο που να είναι εύστοχο και να διακρίνεται από πρωτοτυπία, το οποίο να έχει ως θέμα τη σωτηρία του πλανήτη. Η πιο κάτω φράση της Kristin Shrader-Frechette μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως λεζάντα «Ποιο έλλογο άτομο θα μπορούσε να βλάψει συνειδητά το περιβάλλον και συνεπώς την ίδια την κοινωνία που ζει;»	Αναγνώστες μαθητικής εφημερίδας	Σκίτσο	<i>Ποιο έλλογο άτομο θα μπορούσε να βλάψει συνειδητά το περιβάλλον και συνεπώς την ίδια την κοινωνία που ζει;</i>
Εργασία 4 Μαθητής	Να δημιουργήσετε μία ταινία μικρού μήκους διάρκειας 1' – 3' στην οποία θα παρουσιάζεται ως κεντρικό μήνυμα, το νόημα της φράσης. Η ταινία εντάσσεται στην καμπάνια για ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και μπορεί να αναρτηθεί και στην ηλεκτρονική ιστοσελίδα της εφημερίδας του σχολείου σας.	Αναγνώστες μαθητικής εφημερίδας/ κοινό	Ταινία μικρού μήκους (1' – 3')	<i>Άλμπερτ Σβάιτσερ: Ένας άνθρωπος είναι πραγματικά ηθικός, όταν βοηθά όλα τα είδη της ζωής και προσέχει να μην πληγώσει κανένα.</i>